

УДК 811.111'42:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2021-85-20>

ІНДИВІДУАЛЬНО-ОСОБИСТІСНІ АСПЕКТИ СУБ'ЄКТНОГО ПОЗИЦІЮВАННЯ В АНГЛОМОВНОМУ ІНТЕРНЕТ-БЛОЗІ

Шкамарда Оксана Андріївна,
*асистент кафедри англійської філології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
shkamarda.oksana@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2531-6442*

Мета. Мета наукової розвідки – проаналізувати мовленнєву поведінку учасників інтеракції в інтернет-блозі та виявити засоби актуалізації індивідуально-особистісного модуля позиціонування у глобальній мережі.

Методи. Матеріалом для нашого дослідження послуговували фрагменти інтернет-повідомлень, вилучені з популярного англійського авторського блогу “*In Pursuit of Happiness*” («У пошуку щастя»), авторкою якого є американська письменниця та спікерка конференції TED (від англ. *Technology, Entertainment, Design* – Технології, Розваги, Дизайн, конференція, присвячена «ідеям вартим поширення») Бріт Рейнтс. Представлена праця ґрунтується на методологічних засадах комунікативно-діяльнісного підходу до мови й мовлення, який активно розвивається у лінгвістиці останніх років. Застосовані методи дискурс-аналізу, конwersаційного та лінгвостилістичного аналізу дали змогу виявити та описати індивідуально-особистісні аспекти суб'єктного позиціонування в дискурсі персонального інтернет-блогу.

Результати. У статті узагальнено дані сучасних наукових розвідок щодо трактування феномену позиціонування та визначено поняття «станс». Установлено, що позиція суб'єкта дискурсивної діяльності базується на ознаках учасника дискурсу як особистості, його / її індивідуальних характеристиках, особистих переконаннях, уподобаннях, судженнях та оцінках подій навколишньої дійсності. Таким чином, дослідження засвідчує, що станс – це явище публічне, яке має два основних взаємозалежні і взаємопов'язані модулі: 1) індивідуально-особистісний, в якому проявляються особистісні характеристики суб'єктів дискурсивної діяльності, а саме фізичні дані, особливості світосприйняття та мислення, специфічні потреби та інтереси, духовні та морально-вольові якості та 2) інтеракційний, який забезпечує органічну взаємодію адресанта й адресата, синхронізуючи їхні мовні картини світу для сприйняття та інтерпретації позицій один одного.

Висновки. У статті простежено стійкі кореляції між індивідуально-особистісними характеристиками мовця / автора письмового повідомлення та його / її позиціями у дискурсі англійського інтернет-блогу. На основі аналізу мовленнєвої поведінки учасників комунікативної взаємодії у блогосфері виокремлено лексико-стилістичні ресурси активізації особистісного модуля позиціонування в мережі інтернет.

Ключові слова: позиція суб'єкта дискурсивної діяльності, станс, особистість, суб'єкт дискурсивної діяльності, особистісний модуль позиціонування.

INDIVIDUAL AND PERSONAL ASPECTS OF STANCETAKING IN THE ENGLISH INTERNET BLOG

Shkamarda Oksana Andriivna,
*Assistant Lecturer at the Department of English Philology
Lesia Ukrainka Volyn National University
shkamarda.oksana@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2531-6442*

Purpose. The purpose of the research is to analyze the speech behaviour of the participants of interaction in the Internet blog and to single out different lexical and stylistic resources of the personal positioning module realization in the global network.

Methods. The material of the study is based on the written online messages taken from the personal blog “*In Pursuit of Happiness*” of the popular American writer and TED conference (a conference devoted to spreading ideas connected with technology, entertainment, and design) speaker Britt Reints. The presented article is grounded in the methodological principles of the communicative and user-based approaches to language and speech, which have been actively developing in linguistics in recent years. The applied methods of discourse analysis, conversational analysis, linguistic, and stylistic analysis revealed personal aspects of subjective positioning in the discourse of a personal Internet blog.

Results. The article summarizes the data of modern scientific research on the interpretation of the stancetaking phenomenon and defines the stance concept. It has been established that stances are based on the personal characteristics of a discourse participant, his / her individual traits, beliefs, preferences, judgments and assessments of the events of the actual reality. Thus, the study proves that stance is a social phenomenon, which embraces two main interdependent and interrelated modules: personal and interactional. The first one (personal) manifests individual characteristics of the subjects of discursive activity, such as physical features, personal mindsets, cognition, specific needs and interests, spiritual and moral-volitional qualities; the second one (interactional) provides the coherent cooperation between the sender of the message and its recipient, synchronizing their linguistic world view with the aim of the correct perception and interpretation of each other's stances.

Conclusions. The article traces stable correlations between the individual and personal characteristics of the speaker / author of the written message and his / her positions in the discourse of the English Internet blog. Different lexical and stylistic resources activating the personal module of stancetaking in the global network have been singled out on the basis of the analysis of the speech behavior of the participants of communication in the blogosphere.

Key words: position of the subject of discursive activity, stance, personality, subject of discursive activity, personal module of stancetaking.

1. Вступ

Загальною тенденцією сучасного лінгвістичного пізнання є рух від сфери системи до центру всіх систем – до людини (Тураєва, 1994). Людина – істота соціальна, яка не може не комунікувати, адже комунікація – це неусувна умова її свідомості, пізнання, суспільного буття загалом, і, відповідно, особистість не може існувати поза комунікацією; сутність людини значною мірою виявляється у спілкуванні з подібними собі. Саме в комунікації вона постає як продукт і результат спілкування з іншими людьми, тобто як інтерсуб'єктне утворення (Бацевич, 2011: 9). Таким чином, людина через участь у різноманітних дискурсивних практиках перетворюється на суб'єкта, який, вступаючи в комунікативну взаємодію, виражає свої знання та емоції стосовно предмету мовлення та інших суб'єктів, а отже позиціює себе, задіюючи при цьому широкий спектр соціокультурних знань, спільних для багатьох носіїв мови (Jaworski and Thurlow, 2009).

Вивчення феномену позиціювання набуває дедалі більшої популярності як серед вітчизняних (Морозова, 2011; Ущина, 2015; Ущина 2016), так і зарубіжних (Du Bois, 2007; Jaffe, 2009; Kiesling, 2009; Hyland 2012) учених. Сьогодні активно досліджують зміст поняття «позиція суб'єкта дискурсивної діяльності» (Морозова, 2011; Ущина, 2016; Du Bois, 2007; Kiesling, 2009), його різновиди (Ущина, 2015; Du Bois, 2007; Kärkkäinen, 2003), інтеракційну природу позиціювання (Kärkkäinen, 2003; Kiesling, 2009), соціальні (Jaffe, 2009) та соціокогнітивні (Ущина, 2015; Ущина, 2016) аспекти стансу та ін. У вищезгаданих наукових розвідках динаміка позиціювання суб'єкта дискурсивної діяльності розглянута науковцями, в основному, на основі ситуацій реальної комунікації. Наше дослідження спрямоване на вивчення особистісних аспектів стансу у віртуальному світі, що, безперечно, свідчить про його актуальність та новизну, адже повсякчасне використання інтернет технологій та безперервний доступ до інформації стали невід'ємною частиною життя сучасної людини.

Мета статті – проаналізувати мовленнєву поведінку учасників інтеракції у блогосфері та виявити індивідуально-особистісні особливості позиціювання у глобальній мережі.

Досягнення поставленої мети можливе за умови вирішення наступних **завдань**: узагальнити дані сучасних гуманітарних студій щодо трактування феномену позиціювання, дати визначення поняття «станс», простежити вплив індивідуальних якостей суб'єкта дискурсивної діяльності на динаміку позиціювання у дискурсі англосовітського інтернет-блогу та виявити основні лексико-стилістичні маркери особистісного модуля позиціювання.

Представлене дослідження ґрунтується на методологічних засадах комунікативно-діяльнісного підходу до мови й мовлення, який активно розвивається у лінгвістиці останніх років (Морозова, 2008; Пшеничний, 2010). Застосовані **методи** дискурсу-аналізу, конверсаційного та лінгвостилістичного аналізу дали змогу виявити та описати індивідуально-особистісні аспекти суб'єктного позиціювання в дискурсі персонального інтернет-блогу.

2. Трактування поняття «позиція суб'єкта дискурсивної діяльності»

Проблема суб'єктного позиціювання набуває особливої актуальності сьогодні, в XXI столітті, часі глобалізаційних процесів та технологічних трансформацій, де світ переповнений симулякрами, а віртуальна реальність все ближче до процесу поглинення реальної. Сучасне суспільство мінливе і нестабільне, воно постійно змінюється, а разом з ним змінюється і людина – активний суб'єкт творення дійсності, який у процесі комунікативної взаємодії прагне не просто прозвучати у поліфонії голосів навколишнього світу, а і бути почутим, тобто виділитися серед інших, акцентувати увагу на своїй особистості та власних позиціях щодо певних питань.

Поліаспектний феномен позиціювання не є новим у лінгвістиці. Близькими йому за значенням є терміни «модальність» (modality) (Hyland, 2012), «оцінка» (evaluation) (Hunston and Thompson, 2000), «евіденційність» (evidentiality) (Biber and Finegan, 1989), які уже давно перебувають у фокусі уваги науковців. У вітчизняних дослідженнях уживаються такі еквівалентні поняття «станс», як «точка зору», «модус» (Зеленщиков, 1997), «модальність» (Виноградов, 1975), «позиція» (Морозова, 2011) тощо. У нашій розвідці ми надаємо перевагу терміну «позиція суб'єкта дискурсивної діяльності» або «суб'єктна позиція» (станс) (Ущина, 2015; Ущина 2016), оскільки його зміст охоплює всі вищепераховані поняття. Таким чином, позицію суб'єкта дискурсивної діяльності трактуємо як дискурсивне вираження автором усного висловлення або письмового твору власних переконань, суджень, емоцій, почуттів та оцінок не лише стосовно предмету спілкування, а й стосовно інших учасників мовленнєвої взаємодії (Ущина 2016; Du Bois, 2007; Jaffe, 2009; Kiesling, 2009).

Дослідниця специфіки позиціювальних практик у дискурсі ризику Ущина В. А., проаналізувавши словникові дефініції лексичної одиниці станс, розглядає це поняття як таке, що охоплює як соціальні аспекти буття суб'єкта (суспільна думка, світогляд, переконання), так і його особистісні характеристики (емоції, ставлення, оцінки) та доходить до висновку, що уподобання, вірування та погляди особистості перетворюються на соціально-значущу позицію – станс лише тоді, коли про них дізнаються інші. Допоки ця позиція відома лише самому суб'єкту, вона залишається його суб'єктивною точкою зору, а не стансом (Ущина, 2015: 61). Таким чином, станс – це явище публічне, яке має два основних взаємозалежні і циклічно організовані модулі позиціонування: 1) індивідуально-особистісний, що базується на ознаках учасника дискурсу як особистості: що він / вона робить (доходить висновків, залучається до спілкування тощо) як окремих член певної соціальної і культурної групи та як учасник процесу конструювання соціального значення та 2) інтеракційний, який забезпечує органічну взаємодію адресанта й адресата, синхронізуючи їх мовні картини світу для сприйняття та інтерпретації позицій один одного (Ущина, 2015: 59).

3. Особистісний модуль позиціювання

У фокусі нашої уваги перебуває саме індивідуально-особистісний аспект стансу, в якому проявляються особистісні характеристики суб'єктів дискурсивної діяльності, а саме фізичні дані, особливості світосприйняття та мислення, специфічні потреби та інтереси, духовні та морально-вольові якості. Таким чином, людина, як істота соціальна, в процесі позиціювання висвітлює не лише свої погляди, знання та оцінки наданої інформації,

а й разом з тим шукає суспільного визнання власної персони, що можливе лише за умови взаємодії з іншими суб'єктами дискурсивної діяльності.

Розглянемо наступний приклад, взятий із англомовного персонального блогу "In Pursuit of Happiness" («У пошуку щастя») (Blog), авторкою якого є популярна американська письменниця та спікерка конференції TED (від англ. *Technology, Entertainment, Design* – Технології, Розваги, Дизайн, конференція, присвячена «ідеям вартим поширення») Бріт Рейнтс.

(1) When I read the news about the U.S. House of Representatives voting to freeze funding for Planned Parenthood I had a visceral, personal, physical response. I felt like I'd been punched in the gut. I was shocked. I was mad. I was so, so sad. The message I received instinctively was that, as a woman, my health was unimportant. I don't matter. It sounds stupid, it sounds grandiose. ... And what do you think, my dear friends? (Blog)

У запропонованому фрагменті блогерка розповідає для глобальної аудиторії своїх читачів про проблему, що виникла через припинення фінансування Центру планування сім'ї. Актуалізація негативного ставлення авторки до такого стану речей, а відтак і особистісного модуля позиціонування відбувається за допомогою ряду лексико-стилістичних засобів, а саме:

1) займенника I особи однини «I» (я), який вказує на бажання автора акцентувати увагу на своїй персоні та на власних афективно-оцінних позиціях щодо наданої інформації. До того ж, таке наше трактування знаходить своє підтвердження у праці «Advances in Identity Theory and Research», де П. Берк стверджує, що «будь-яке особисте висловлення надає інформацію про особистість мовця, а особливо ті комунікативні фрагменти, у яких роль підмета відіграє займенник «я» (Burke et al., 2003);

2) загального іменника «a woman» (жінка), який експліцитно маркує гендерну приналежність блогера;

3) стилістичних прийомів порівняння «I felt like I'd been punched in the gut» (мені здалося ніби мене вдарили в живіт), градації «I was shocked. I was mad. I was so, so sad» (я була шокована, я була розлючена, я була дуже-дуже сумна) та антитези «It sounds stupid, it sounds grandiose» (це здається божевільним, це здається грандіозним), які підсилюють смислове та емоційно-експресивне значення висловлення, а відтак слугують маркерами емоційно-свалюативного стану мовця.

Крім зазначених вище лексико-стилістичних засобів, які репрезентують особистісні аспекти сприйняття блогером повідомлення про рішення урядовців заморозити фінансування центру, автор вдається до прийому залучення читача до дискусії, використовуючи звертання до потенційного співрозмовника: «And what do you think, my dear friends?» (А що ви про це думаете, мої любі друзі?), що свідчить про взаємозалежність та нерозривний зв'язок між обома модулями позиціонування (інтеракційним та індивідуально-особистісним), адже особисті точки зору чи переконання набувають соціокультурної ваги та перетворюються на станси лише тоді, коли стають відомими широкому загалу, тобто у процесі міжособистісної взаємодії.

4. Висновки

Отже, доходимо важливого для нашої розвідки висновку, що станс – це динамічне ситуативно-залежне дискурсне утворення, у якому виділяються індивідуально-особистісний та міжособистісний ракурси, що актуалізуються шляхом використання відповідних стансовиражальних та стансоконструювальних мовно-семіотичних ресурсів. Проведений аналіз мовленнєвої поведінки автора персонального блогу засвідчив, що у суб'єктних позиціях відображено ті унікальні якості, які перетворюють людину з біологічної істоти на істоту соціальну – особистість з її неповторним внутрішнім світом, емоціями, знаннями та переконаннями. Позиціуючи себе на теренах віртуального світу людина, як суб'єкт дискурсивної діяльності, шукає суспільного визнання власної особистості та вагомості власного голосу у процесах творення навколишньої дійсності.

Відтак станс стає тією об'єднуючою ланкою, яка уможлиблює здійснення аналізу дискурсивних процесів у діапазоні від прагматики індивідуальної когніції до прагматики соціальної комунікації.

Перспективою подальших досліджень є виявлення соціальних аспектів позиціонування у дискурсі англомовних блогів.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. Київ : Видавничий Центр «Академія», 2011. 304 с.
2. Виноградов В.В. О категории модальности и модальных словах в русском языке. *Исследование по русской грамматике: избранные труды*. Москва : Наука, 1975. С. 53–87.
3. Зеленщиков А.В. Пропозиция и модальность. Санкт-Петербург : Издательство С.-Петербург. ун-та, 1997. 244 с.
4. Морозова О.І. Діяльнісний стиль мислення у лінгвістичних дослідженнях. *Вісник Харківського національного університету*. Серія «Романо-германська філологія». Харків, 2008. № 811. С. 41–45.
5. Морозова О.І. Stance: позиція суб'єкта дискурсивної діяльності. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. Київ, 2011. Т. 14. № 1. С. 87–93.
6. Пшеничних А. М. Діяльнісний підхід до вивчення особливостей реперспективізації ситуації комунікантами. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Харків, 2010. № 928. С. 52–58.
7. Тураева З.Я. Лингвистика текста и категория модальности. *Вопросы языкознания*. Москва, 1994. № 3. С. 105–114.
8. Ущина В.А. Позиціонування суб'єкта в англомовному дискурсі ризику: соціокогнітивний аспект : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 380 с
9. Ущина В.А. Позиціонування суб'єкта в сучасному англомовному дискурсі ризику : дис. ... д-ра. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2016. 500 с
10. Biber D., Finegan E. Styles of stance in English: Lexical and grammatical marking of evidentiality and affect. Text 9. 1989. Vol. 9. Issue 1. P. 93–124.

11. Blog : In Pursuit of Happiness. URL : https://www.goodreads.com/author_blog_posts/9088021-what-the-planned-parenthood-vote-says-to-women (дата звернення: 25.12.2020).
12. Burke P. J., Owens T. J., Serpe R T., Thoits P. A. *Advances in Identity Theory and Research*. New York : Kluwer Academic/Plenum Publishers, 2003. 247 p.
13. Du Bois J. *The Stance Triangle : Stancetaking in Discourse*. / ed. by R. Englebretson. Amsterdam : John Benjamins, 2007. P. 139–182.
14. Hyland K. *Stance and Voice in Written Academic Genres*. London ; New York : Palgrave Macmillan, 2012. 280 p.
15. Hunston S., Thompson G. *Evaluation in Text: Authorial Stance and the Construction of Discourse*. Oxford : Oxford University Press, 2000. 225 p.
16. Jaffe A. Introduction : *The Sociolinguistics of Stance : Stance: Sociolinguistic Perspectives*. / ed. by A. Jaffe. Oxford : OUP, 2009. P. 3–28.
17. Jarowski A., Thurlow C. *Taking an Elitist Stance: Ideology and the Discursive Production of the Social Distinction : Stance: Sociolinguistic Perspectives*. / ed. by A. Jaffe. Oxford : OUP, 2009. P. 195–226.
18. Kärkkäinen E. *Epistemic Stance in English Conversation: A Description of Its Interactional Functions, with a Focus on I Think*. Amsterdam : John Benjamins, 2003. 209 p.
19. Kiesling F. S. *Style as Stance : Stance: Sociolinguistic Perspectives*. / ed. by A. Jaffe. Oxford : OUP, 2009. P. 171–194.

References:

1. Batsevych F. S. (2011) *Vstup do linhvistychnoi pragmatyky*. [Introduction to linguistic pragmatics]. Kyiv: Publishing and printing center «Akademia». 304 p. [in Ukrainian].
2. Vinogradov V. V. (1975) *O kategorii modalnosti i modalnykh slovakh v russkom yazyke*. [About the category of modality and modal words in the Russian language]. *Issledovanie po russkoj grammatike: izbrannye trudy*. Moscow : Nauka. P. 53–87. [in Russian].
3. Zelenshchikov A. V. (1997) *Propoziciya i modalnost*. [Proposition and Modality]. St. Petersburg : Publishing house of St. Petersburg University. 244 p. [in Russian].
4. Morozova O. I. (2008) *Diialnisnyi styl myslennia u linhvistychnykh doslidzhenniakh*. [User-based style of cognition in linguistic research]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Romano-hermanska filolohiia»*. Kharkiv. № 811. P. 41–45. [in Ukrainian].
5. Morozova O. I. (2011) *Stance: pozytsiia subiekta dyskursyvnoi diialnosti*. [Stance: positioning of the subject of discourse]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Seriya «Filolohiia»*. Kyiv. T. 14. № 1. P. 87–93. [in Ukrainian].
6. Pshenychnykh A. M. (2010) *Diialnisnyi pidkhid do vyvchennia osoblyvostei reperspektyvizatsii sytuatsii komunikantamy*. [The study of situation reperspectivization by interlocutors within the framework of usage-based approach]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. Kharkiv. № 928. P. 52–58. [in Ukrainian].
7. Turaeva Z. Ya. (1994) *Lingvistika teksta i kategoriya modalnosti*. [Text linguistics and the category of modality]. *Voprosy yazykoznaniiya*. Moscow. № 3. P. 105–114. [in Russian].
8. Ushchyna V. A. (2015) *Pozytsionuvannia subiekta v anhlomovnomu dyskursi ryzyku: sotsiokohnityvnyi aspekt : monohrafiia*. [Subject positioning in the English risk discourse: sociocognitive aspect : monograph]. Lutsk : Vezha-Druk. 380 p. [in Ukrainian].
9. Ushchyna V. A. (2016) *Pozytsiuvannia subiekta v suchasnomu anhlomovnomu dyskursi ryzyku* : diss. d-r of Philol. Sciences: 10.02.04. Kyiv. 500 p. [in Ukrainian].
10. Biber D., Finegan E. *Styles of stance in English: Lexical and grammatical marking of evidentiality and affect*. Text 9. 1989. Vol. 9. Issue 1. P. 93–124.
11. Blog : In Pursuit of Happiness. URL: https://www.goodreads.com/author_blog_posts/9088021-what-the-planned-parenthood-vote-says-to-women (дата звернення: 25.12.2020).
12. Burke P. J., Owens T. J., Serpe R T., Thoits P. A. *Advances in Identity Theory and Research*. New York : Kluwer Academic/Plenum Publishers, 2003. 247 p.
13. Du Bois J. *The Stance Triangle : Stancetaking in Discourse*. / ed. by R. Englebretson. Amsterdam : John Benjamins, 2007. P. 139–182.
14. Hunston S., Thompson G. *Evaluation in Text: Authorial Stance and the Construction of Discourse*. Oxford : Oxford University Press, 2000. 225 p.
15. Hyland K. *Stance and Voice in Written Academic Genres*. London ; New York : Palgrave Macmillan, 2012. 280 p.
16. Jaffe A. Introduction : *The Sociolinguistics of Stance : Stance: Sociolinguistic Perspectives*. / ed. by A. Jaffe. Oxford : OUP, 2009. P. 3–28.
17. Jarowski A., Thurlow C. *Taking an Elitist Stance: Ideology and the Discursive Production of the Social Distinction : Stance: Sociolinguistic Perspectives*. / ed. by A. Jaffe. Oxford : OUP, 2009. P. 195–226.
18. Kärkkäinen E. *Epistemic Stance in English Conversation: A Description of Its Interactional Functions, with a Focus on I Think*. Amsterdam : John Benjamins, 2003. 209 p.
19. Kiesling F. S. *Style as Stance : Stance: Sociolinguistic Perspectives*. / ed. by A. Jaffe. Oxford : OUP, 2009. P. 171–194.

Стаття надійшла до редакції 19.01.2021
The article was received 19 January 2021